

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1899. Första Kammaren. N:o 12.

Lördagen den 11 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.

Herr statsrådet greve *Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående anslag för restaurering af Husaby församlings kyrka.

Justerades protokollet för den 4 i denna månad.

Anmälades och bordlades statsutskottets utlåtanden:

n:o 5, angående regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel, innefattande anslagen till landtförsvaret, och

n:o 30, i anledning af Kongl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar rörande statens jernvägstrafik samt angående statens jernvägsbyggnader.

Företogs val af sju ledamöter i Riksdagens särskilda utskott för behandling af Kongl. Maj:ts proposition n:o 34; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

herr Anderson, Albert,	med 72 röster,
» Berg, Lars,	» 72 »
» Berlin	» 72 »
» af Ekenstam	» 72 »
» von Friesen	» 72 »
» Walldén	» 72 »
» Nordenfalk	» 71 » .

Företogs val af tre suppleanter i Riksdagens förenämnda särskilda utskott; och befunnos, efter valförrättningens slut, dertill hafva blifvit utsedde:

grefve Taube	med 69 röster,
herr Kennedy	» 66 »
» Hansson	» 60 »

Företogs val af tjugufyra valmän för utseende af dels Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret efter dem, som nu äro i tur att afgå, dels ock suppleanter för fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrättningens slut, hafva blifvit till valmän utsedde:

herr Andersson, Gustaf,	med 74 röster,
» Berg, Gustaf Axel,	» 74 »
» Berg, Lars,	» 74 »
» Bohnstedt	» 74 »
» Falk, Helmer,	» 74 »
friherre Klingspor, Carl,	» 74 »
grefve Klingspor, Philip,	» 74 »
herr de Laval	» 74 »
grefve Lewenhaupt	» 74 »
herr Lundeberg	» 74 »
» Lundström	» 74 »
» Moberg	» 74 »
» von Möller	» 74 »
» Nilsson	» 74 »
» Nisser	» 74 »
» Petterson, Fredrik Emil,	» 74 »
» Rudebeck	» 74 »
grefve Spens	» 74 »
herr von Strokirch	» 74 »
» Torelius	» 74 »
» Unger	» 74 »
» Weinberg	» 74 »
» Wijk	» 74 »
» Almqvist	» 73 »

Företogs val af tio suppleanter för kammarens valmän för utseende af dels Riksdagens fullmäktige i riksbanken och riksgäldskontoret efter dem, som nu äro i tur att afgå, dels ock suppleanter för fullmäktige i nämnda bank och kontor; och befunnos, efter valförrätt-

ningens slut, hafva blifvit till suppleanter för kammarens ifrågavarande valmän utsedde:

herr Bergström	med 56 röster,
» Danckwardt-Lillieström	» 56 »
» Wester	» 56 »
» Berg, Gustaf B.	» 56 »
» Grundberg	» 56 »
» Falk, Knut,	» 56 »
» Ridderbjelke	» 55 »
» Tham, Sebastian,	» 55 »
» Lybeck	» 55 »
friherre Rappe	» 54 »

sedan ordningen mellan dem, som erhållit lika antal röster, blifvit genom särskilda lottningar bestämd.

Föredrogs å nyo bevillningsutskottets den 8 och 10 innevarande månad bordlagda betänkande n:o 14, i anledning af väckt motion om tullfrihet för omalen majs.

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.*

Friherre Klingspor: Herr grefve och talman, mina herrar! Vi veta, att majs för närvarande drager en tull af 3 kr. 70 öre för 100 kilogram eller samma tullsats som brödsäd, hvete och råg. Majoriteten inom bevillningsutskottet har yrkat en rubbning af detta förhållande beträffande omalen majs utan att vidtaga någon förändring i afseende å malen majs. Någon synnerlig skilnad mellan en nedsättning till 2 kr. och ett borttagande af tullen kan jag icke finna. Resonnementet för det ena eller det andra kan vara ungefär detsamma; resultatet blir i alla händelser en rubbning, större eller mindre, af systemet. Och bevillningsutskottets majoritet har dessutom antydt, att dess afsigt är att borttaga denna tullsats, ehuru de icke våga göra det ännu, emedan de anse, att en dylik åtgärd skulle komma för häftigt. Motionären, herr Eriksson i Bäck, har i sin motivering för borttagande af tullen sagt bland annat, att »det är dock tydligt, att ett beslut om tullfrihet för majs bör föranleda förbud jemte straffbestämmelser för tillverkning af bränvin af densamma». Motionären sjelf har således ansett, att en förändring af denna tullsats kräfver skarpa åtgärder på andra håll för att icke åstadkomma mycket betydliga olägenheter. 1882 års tullkomité, som yttrade sig i denna fråga, ansåg också, att tullfrihet borde finnas för majs, och motiverade detta bland annat med följande ord: »eftersom den af våra klimatiska förhållanden synnerligen naturliga bränvinstillverkningen, enligt sista tidens erfarenhet, bör och kan bedrivas för export i stor skala och för sådant ändamål behöfver taga i anspråk icke blott tjenliga rå-

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

ämnen, hvilka inom landet produceras, utan ock sådana från andra länder, har komitén icke tvekat» etc. En sådan tillverkning af brännvin i stor skala, en storindustri af brännvin, som 1882 framhölls såsom önskvärd, tror jag icke på den närvarande tidpunkten är något, som kan locka. Hvad tullkomitén i detta afseende yttrade torde således icke nu kunna läggas till grund för något yrkande i samma riktning. Man säger, att tullfrihet för majs kan i vissa fall vara fördelaktig för jordbruket. Men detsamma gäller om hvarje annan tullsats; på vissa håll verkar tullen fördelaktigt, medan på andra håll ett borttagande af densamma medför vissa fördelar; detta beror på kommunikationsförhållanden och annat; de förhållanden, hvilka gälla för kusten, äro icke desamma, som gälla för det inre landet, och deraf kommer den olika uppfattningen om tullens fördel för den ena eller andra näringen. Denna fråga har emellertid sorgfälligt dryftats. För många år sedan upptogs den af Sven Nilsson i Efveröd, hvilken, såsom vi veta, var frihandlare, men som yrkade tull på majs långt innan det fans tull på spanmål. Således ansågs då, att majs borde hindras att komma in i den stora mängd, den gjorde, därför att den utöfvade ett skadligt inflytande i den ort, hvarifrån motionären var och der brännvinsbränningen bedrefs i samband med potatisodling. Jordegarnes intresse att skydda sig för import af majs i större skala har således långa anor. I den reservation till detta betänkande, om hvilken de flesta af Första Kammarens utskottsledamöter enats, står framhållet, att skälen för och emot i denna fråga noga afvägts och sorgfälligt utredts i bevillningsutskottets betänkanden åren 1887, 1888, 1889, 1890, 1891, 1893, 1895 och 1898. Och reservanterna tillfoga: »Frågan om tullen å majs har sålunda upprepade gånger varit föremål för Riksdagens behandling, och har tullsatsen slutligen år 1895 blifvit fastställd till nu gällande belopp. Härvid hafva de omständigheter, som för denna frågas afgörande äro af betydelse, blifvit så noga pröfvade, och så tungt vägande skäl blifvit anförda för antagande af den nu gällande tullsatsen, att det deraf framgår, att en förändring i berörda tullsats skulle för jordbruksnäringen medföra betänkliga följder.» Således har denna fråga blifvit inför Riksdagen fullständigt framlagd, och det har påvisats, att ur jordbrukets synpunkt öfvervägande skäl tala för, att majs skall i afseende å tullsatsen likställas med brödsäden, och landet har icke funnit sig illa deraf. De upprepade försöken att bryta detta förhållande kunna således icke anses egentligen utgöra annat än attacker från speciella intressen i vissa delar af landet. Men att sådana separatintressen icke böra hafva afgörande inflytande på Riksdagens beslut, torde vara tydligt efter hvad här motiverats.

Reservanterna säga vidare: »Slutligen kunna vi icke underlåta att påpeka, att förevarande förslag afser en rubbning i de efter långvariga förhandlingar och på grund af noggranna utredningar fastställda tullsatserna å spanmål. För att Riksdagen nu skall inlåta sig på någon förändring i dessa tullsatser, måste enligt vår åsigt förefinnas syn-

nerligen vigtiga och i näringslifvet djupt ingripande orsaker, men såvidt vi kunna finna, hafva några förändrade förhållanden icke inträdt, som bort gifva anledning till att å nyo sätta denna vigtiga fråga på dagordningen.»

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

Jemte uttalande af detta uttrycker jag således den önskan, att Riksdagen måtte vidhålla sitt upprepade gånger fattade beslut och sålunda ej tillstämja, att någon rubbning göres i de närvarande förhållandena, hvilket är att befara, att det kommer att inträffa, om denna tullsats förändras. Och jag beder att få uppmana alla dem, som icke absolut vilja bryta systemet, att samverka med reservanterna och instämna i det yrkande, jag har äran framställa, nemligen att den nuvarande tullsatsen å omalen majs måtte bibehållas oförändrad. Jag yrkar således bifall till reservationen och afslag å utskottets hemställan.

Friherre Klinckowström: Det lider väl intet tvifvel, att denna fråga, långt ifrån att vara enkel och icke åstadkommande några svårigheter, är en ytterst svar ekonomisk fråga att riktigt besvara. Jag har under flera riksdagar sysselsatt mig med denna fråga i sin enkelhet, d. v. s. rörande förändringen af tullen på majs och andra dermed sammanhängande stora frågor, som röra vårt ekonomiska lif. Det är stora frågor, mina herrar, som på detta sätt blifvit upptagna. De röra icke endast majsen, de röra äfven bränvinet, potatisen och fläsket. Den, som något har studerat dessa frågor i ett sammanhang, finner lätt, att det är högst betydande ekonomiska intressen, som här äro å bane. Jag har sysselsatt mig ganska mycket med dessa frågor, och jag bekänner uppriktigt, att det är mycket svårt att på ett tillfredsställande sätt lösa dem.

Som utskottet ganska väl har utredt, har denna majsfråga varit af en mycket skiftande beskaffenhet under tidernas längd. Tullen å majs har blifvit höjd, den har åter blifvit låg, och majsen har varit alldeles tullfri. De af herrarne, som älska ombyte, hafva verkligen fått ombyte i denna majstullfråga, men jag tviflar på, att dessa ombyten varit till denna för frågans lösning.

Vi hafva sett af det föreliggande betänkandet, att utskottets majoritet, hvilken, som herrarne veta, hufvudsakligen består af Andra Kammarens ledamöter inom utskottet, icke velat eller icke kunnat eller kanske icke torts gå så långt, som motionären åsyftat, nemligen att befria majsen från all tull, utan endast nedsatt tullen, såsom herrarne sett, från 3 kr. 70 per 100 kg., till hvilket belopp den hittills under de skyddsvänliga åren varit satt, till 2 kronor per 100 kg., och detta endast för omalen majs. Jag vill nu icke besvara kammaren med någon längre deduktion i denna fråga. Jag har, som jag nyss sade, mycket sysselsatt mig med densamma, men utan att, det erkänner jag villigt, komma till något tillfredsställande resultat. Jag tror, att det under nuvarande förhållanden vore klokast och rigtigast att bifalla hvad reservanterna inom bevillningsutskottet formulerat och afslå be-

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

villningsutskottets majoritets förslag rörande nedsättning i tullen å omalen majs. Jag förenar mig därför med den föregående talaren, och jag hoppas, att kammarens majoritet måtte uttala den önskan, att den nuvarande tullen å omalen majs måtte bibehållas. Jag gör detta äfven af en annan orsak, som kanske är vida viktigare, och det är för att icke störa det skyddsvänliga system rörande tullfrågor i allmänhet, som vi nu lyckats få till stånd, men hvilket, jag vet det säkert, en ganska talrik mängd utaf Riksdagens ledamöter, synnerligast ifrån Andra Kammaren, söker underminera. Jag tror, att det i sin helhet vore en stor olycka för Sverige, om vi skulle komma in på frihandssystemets haltlösa och hufvudlösa teorier. Det vore både lyckligare och nyttigare, om denna kammares majoritet åtminstone i denna fråga stode fast vid det en gång accepterade skyddssystemet och vägrade bifall till det förslag, som bevillningsutskottets majoritet här framlagt.

Jag gör således en vördsam hemställan om bifall till reservationen i denna fråga och anhåller om proposition på detta mitt yrkande.

Herr Odelberg, Theodor: Då jag varit en af de två af denna kammares ledamöter i bevillningsutskottet, som icke reserverat sig emot utskottets förslag om nedsänkning af tullen på majs från kronor 3,70 till 2 kronor per 100 kilogram, så torde det vara min skyldighet, helst min olyckskamrat icke är här närvarande och jag från åtskilliga håll blifvit angripen och beskyld för att hafva gjort gemensam sak med frihandlarne inom bevillningsutskottet för att störta det protektionistiska systemet, att söka, så godt jag kan, försvara såväl mig sjelf som utskottet. Försöket är, det vet jag, lönlöst, ty föreställningen, att det protektionistiska systemet skulle rubbas eller till och med tillintetgöras genom sänkningen eller borttagandet af eu tullsats, synes hafva så gripit Riksdagens protektionister, att sakliga skäl i en dylik fråga ej få gälla.

Huru hängifven jag än är det i vårt land nu rådande protektionistiska systemet, kan jag dock ej finna, att alla tullsatser äro väl afvägda, och för öfrigt anser jag det oundgängligen nödvändigt, just för att trygga detta systems bestånd, att noga aktgifva på vår industris och vår jordbruksnäringens utveckling och, i den mån sådant finnes nödvändigt, vidtagna förändringar i de åsatta tullsatserna.

Det är ju alldeles gifvet, att icke alla kunna skörda vinst af hvarje nedsättning eller förhöjning af en tullsats, men här gäller regeln, att fåtalet får uppoffra sina intressen för flertalet, och jag kan icke heller föreställa mig, att det fåtal, som skulle lida intrång genom majstullens sänkning, skulle kunna handla så illojalt, att de till egen skada skulle vilja angripa det protektionistiska systemet. Så hafva åtminstone ej de handlat, som för ett par år sedan sågo sig beröfvade tackjernstullen, eller de, hvilka gingo miste om den mycket

önskvärda frötullen, ehuruval äfven då förespåddes, att ett angrepp mot det protektionistiska systemet från deras sida skulle blifva följden. Och då jag nu för min del är fullkomligt öfvertygad derom, att det är en minoritet af landets jordbrukare, som skördar vinst af majstullen, då deremot majoriteten har en stor skada af denna tull, och då jag tillika är förvissad om, att genom en nedsättning af majstullen icke någon rubbning i systemet komme att ega rum, har jag inom utskottet röstat för denna tullsats' sänkning. Det protektionistiska Tyskland har ej heller dragit i betänkande att åsätta majs en betydligt lägre tull än öfrigt spanmål. Jag skall emellertid anhålla att något närmare få angifva mina skäl.

Den otroligt snabba utveckling, kommunikationerna såväl till lands som sjös under de senaste årtiondena tagit, har för utomeuropeiska länder möjliggjort att till vår verldsdel öfverföra god, till billigt pris producerad spanmål, hvilket åter haft till följd, att de flesta europeiska stater sett sig nödsakade att, till skydd för egen produktion, åsätta spanmål ganska afsevärda tullsatser, men icke desto mindre har odlingen af spanmål, hufvudsakligen den af höstsäd, visat sig mindre lönande. I de länder, der förhållandena derfor varit gynsamma, såsom t. ex. i vårt land och i Danmark, hafva jordbrukarne i stället mer egnat sin uppmärksamhet åt boskapsskötsel och mejerihandtering med i följd deraf ökad foderproduktion. Så har t. ex. i vårt land under de sista sju åren den areal, som burit gräs till hö, ökats med öfver 100,000 hektar och rotfruktsarealen med undantag af den, å hvilken odlas potatis, ökats med ungefär 20,000 hektar. Det jordbrukssystem, vi sålunda slagit in på, har äfven kröntes med ganska stor framgång. Landets kreatursstock har på de tjugu senaste åren ökats med 360,000 djur, och exporten af lefvande kreatur, som i början af 1890-talet uppgick till omkring 40,000 djur årligen, har varit särdeles lönande. Från en ringa början utvecklade sig mejerihandteringen så, att icke allenast landets behof af smör snart blef fylldt, utan exporten deraf blef så afsevärd, att den intog andra rummet bland landets exportartiklar, och den med mejerihandteringen nära förbundna svinskötseln tycktes också gå en lofvande framtid till mötes, i det att redan på 1880-talet exporten af fläsk uppgick till ett ganska afsevärdt högre belopp än importen.

De sista åren hafva dock att uppvisa åtskilliga beklagliga förändringar, och det ser nu verkligen ut, som om det jordbrukssystem, vi slagit in på, skulle gå ganska stora svårigheter till mötes. Det börjar att blifva trångt på världsmarknaden för artiklarne smör, kött och fläsk. Priset på mejeriprodukter, och särskildt på smör, är stadt i ständigt sjunkande. Från alla länder, med undantag af Norge, äro vi utestängda hvad kreatursexporten beträffar, och äfven till Norge kunna vi endast med svårighet få sända våra kreatur. Köttprisen på världsmarknaden hafva äfven sjunkit betydligt, utom för prima vara, och vi äro ej heller, i brist på offentliga slagthus, rustade för att af-

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

sätta kött och köttvaror i utlandet. Vår export af fläsk är i stadig fallande, och trots den tull af 25 öre, som Riksdagen för ett par år sedan åsatt fläsk, så uppgår för närvarande importen af denna vara till 8 å 10 millioner kr. mera än exporten.

Om icke nu så lyckliga tider inträffat för vår industri, som under de senaste åren varit händelsen, med höga arbetsförtjenster och i följd deraf betydligt större konsumtionsförmåga hos arbetarebefolkningen, huru tror ni då, mina herrar, att det svenska jordbruket i närvarande stund skulle hafva redt sig? Men dessa gyllene tider äro nog ej af så lång varaktighet, och den tidpunkt kanske ej är så långt aflägsen, då vi åter i större omfattning, än hvad nu är förhållandet, måste uppsöka den utländska marknaden, men der är det icke vi, som diktera prisen, utan dessa bestämmas af dem, som kunna sälja sina varor billigast. Vi hafva på världsmarknaden en mängd konkurrenter att täfla med, och den farligaste af dessa torde vara vårt grannland Danmark, hvilket, oaktadt de alltjemt fallande prisen på världsmarknaden, hitintills vetat behålla sin en gång förvärfvade marknad och år ifrån år ökat sin export af smör, kött och fläsk. I hvilken omfattning denna export eger rum, framgår af den utskottets betänkande vidfogade tabellen rörande Danmarks export.

De anförda siffrorna tala ett tydligt språk och böra mana oss att söka utforska, hvilka orsakerna kunna vara, att det lilla Danmark förmår producera sina till export afsedda jordbruksprodukter billigare än vi.

I ej oväsentlig grad medverka härtill ett inom Danmark på jordbruksområdet mycket utveckladt andelssystem, en utsträckt rotfruktsodling, goda, subvenerade kommunikationsleder till utlandet, men i främsta rummet har härtill bidragit möjligheten för de danska jordbrukarne att till mycket billigt pris erhålla de för produktion af kött, fläsk och mjölk nödvändiga kraftfodermedlen, och den danska statistiken lemnar oss ej i okunnighet om, hvilket kraftfodermedel i främsta rummet härför tagits i anspråk. Det är nemligen majs, af hvilket sädesslag under förlidet år importerades ej mindre än 433 millioner kilogram.

Danskarne hafva föredragit att sälja sin inom landet producerade hafre, hvilken förlidet år i medeltal betingade ett pris af kronor 11,35 per 100 kilogram, och hafva i stället användt den näringsrikare majsen, som i medeltal stod dem uti ett pris af kronor 7,98 för samma kvantitet. Här i Sverige fodra vi deremot upp vår hafre, importera dyra foderkakor och dyrt kli och lägga en tull af 3 kronor 70 öre pr 100 kilogram å majs och omöjliggöra på så sätt dess användning till kreatursfoder. Jag kan icke föreställa mig, att detta är rätt handladt och att vi under sådana förhållanden skola kunna uthärda konkurrensen på världsmarknaden.

Frågar jag mig då, hvilka skäl som anföras emot den nu föreslagna nedsänkningen af tullen på majs, så är det förnämsta skälet,

såsom vi här hört, det, att systemet icke får rubbas. Emot en sådan argumentation finnes ju, såsom jag redan påpekat, inga skäl att anföra. Men reservanterna hafva äfven anfört ett par andra, hvilka jag skall be att med några ord få bemöta. Det ena af dessa skäl är, att, om majsens skulle få införas emot en lägre tull eller tullfritt, detta skulle ytterst ofördelaktigt inverka på priset å den inom landet producerade spanmålen. Jag förstår icke, huru något sådant skulle kunna vara möjligt. Majsens konkurrerar ju med hafren, men på hafre hafva vi ju ingen som helst tullsats, hvarför hafrepriset i i vårt land icke kan vara beroende af priset på majs, utan måste vara beroende af det pris, som hafre betingar på världsmarknaden. Deremot ersätter majsens ju hvarken råg eller hvete. Visserligen har man sagt, att majs mjöl uppblandas med råg- och hvetemjöl. Jag känner icke till, om så eger rum, men om så skulle vara förhållandet, förmodar jag, att frestelsen redan nu är tillräckligt stor att så mycket som möjligt blanda in majs mjöl i annat mjöl, då prisskillnaden mellan hvete och majs med nu gällande tullsats är 3 å 4 kronor pr 100 kg. Men äfven om inblandningen komme att ske i ännu större skala efter en nedsättning af tullen, icke kunde väl detta inverka på råg- och hvetepreisen? Så kunde blifva förhållandet, om vi inom landet producera hela vårt behof af råg och hvete. Men så sker ej, utan vi importera i stället årligen 130 millioner kg. hvete och 100 millioner kg. råg. Den befarade inblandningen kan hafva den verkan, att importen af råg och hvete blefve mindre, och det vore ju en national-ekonomisk vinst, men det inhemska hvetepriset, som ju är beroende af världsmarknadens pris, komme ej att i någon mån deraf beröras.

Vidare har anförts, att bränvinsbränningen af potatis och äfven potatisodlingen skulle förqväfvast genom ett billigare pris på majs. Jag vill då påpeka, att vi icke hafva haft tull å majs mera än några få år, och innan tullen infördes, importerades ungefär lika mycket majs som nu, och bränvinsbränningen af potatis florerade då fullkomligt lika bra samt använde för sitt behof kanske till och med större kvantiteter potatis än nu. Men jag förstår mycket väl, att, sedan dessa potatisbrännare genom majstullens införande lyckats helt och hållet förqväfva all bränvinsbränning af säd, de skola vara angelägna om att uteslutande för egen räkning få behålla icke allenast bränvinsbränningen af potatis, utan äfven den af majs och således ensamma få draga fördel af den utmärkta biprodukten, dranken. De veta äfven att begagna sig häraf, ty af kontroll- och justeringsbyråns uppgifter framgår nämligen, att utaf de 30 å 40 millioner liter bränvin, som årligen produceras i landet, blott omkring 14 å 15 millioner tillverkats af potatis. Enligt kontrollbyråns beräkningar för sista tioårsperioden framgår, att bränvinsutbytet af majs utgör omkring 70 liter af 100 kilogram majs och af potatis omkring 13 liter pr hektoliter, hvarvid kontrollbyrån dock upplyser — något, som äfven de, som sysslat med bränvinsbränning, kunna konstatera — att utbytesberäkningen för

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

majs är högt tilltagen, men deremot lågt hvad beträffar potatis. Detta senare utbyte kan nemligen understundom belöpa sig till 15 à 17 liter af en hektoliter potatis. Men äfven under antagande af, att denna beräkningsgrund är riktig, samt under förutsättning af, att majs med en tullsats af 2 kronor pr 100 kilogram skulle kunna importeras och säljas för 10 kronor för denna quantitet, så skulle råvaran för en liter brännvin kosta 14,3 öre och en hektoliter potatis således kunna betinga ett pris af kronor 1,86. Men betala väl nu brännerierna 1 krona 86 öre för potatis? Nej, potatisodlarne få i allmänhet — jag talar ej om ett år såsom det förflutna, då missväxt på potatis rädde i nästan hela landet — åtnöja sig med ett pris af kronor 1,30 à 1,50 pr hektoliter. Det är ej den till brännvinsbränning importerade majsens, som trycker ned potatisprisen i de trakter af vårt land, der potatis i större utsträckning odlas, utan härtill bidrager i främsta rummet den inhemska konkurrensen. De jordbrukare, som förstå att odla potatis, hvilka väl gödsla och bruka sin jord och hvilka ej, såsom ofta är fallet hos många potatisodlare, år efter år odla denna rotfrukt på samma jord, det är dessa jordbrukare — menar jag — som trycka potatisprisen, och ej majsens.

Med anledning af hvad jag nu yttrat och då jag ej kan finna det vara lämpligt, utan en så hög tull som 3 kronor 70 öre lägges på ett värdefullt fodermedel, som icke kan produceras inom landet, har jag varit med om utskottets hemställan. Jag vet mycket väl, att det icke finnes någon utsigt, att utskottets hemställan nu skall bifallas vare sig i den ena eller den andra kammaren, men jag är fullt och fast öfvertygad derom, att, derest inga underverk inträffa, hvilka fullständigt kasta om hela vårt jordbrukssystem, det icke skall dröja många år, innan Riksdagens båda kamrar, äfven med bibehållande af det protektionistiska systemet, skola taga bort tullen på majs.

I denna förhoppning yrkar jag bifall till utskottets hemställan.

Herr Philipson: Då jag tillhör antalet af reservanterna inom bevillningsutskottet mot föreliggande betänkande, skall äfven jag tilllåta mig att yttra några få ord. Det kan naturligtvis icke komma i fråga, att jag, såsom icke varande jordbrukare, gent emot den siste ärade talaren, en auktoritet på detta område angående jordbrukets rationella skötsel, skulle vilja byta ord om den af honom framhållna lämpligheten och nyttan af majsens användande till åtskilliga ändamål i och för jordbruket och några dess binäringar. Jag tror helt visst, att ganska många jordbrukare skulle kunna hafva godt utaf den ifrågasatta tullnedläggningen, och reservanterna hafva ju äfven tydligt uttalat sin åsigt, att inom vissa områden af jordbruksnäringen en billigare majs kan vara ett ganska godt surrogat för andra foderämnen. Men steget derifrån och till erkännande af, att denna nedläggning af majstullen skulle vara till nytta för hela landets jordbruk utan att skada kanske flertalet af dess idkare, är dock ganska

långt. Inom Riksdagen och, hvad mera är, i vidsträckta kretsar utom Riksdagen har man frågat och återupprepat den frågan: hvad har nu egentligen skett, hvilka förändrade förhållanden hafva inträffat under de sista eller det sista året, som berättiga ett bevillningsutskott, så sammansatt som det nuvarande, att göra en hemställan till Riksdagen alldeles tvärt emot hvad det förut under flera år gjort, då det, som känt, nemligen hemställt om afslag på alla motioner angående nedsättning af majstullen? Och åtminstone jag och jag tror de fleste med mig hafva blifvit svaret skyldiga på denna fråga. Efter vårt förmenande har intet tilldragit sig, som bort berättiga ett bevillningsutskott, öfvervägande sammansatt af medlemmar, som tillhöra det protektionistiska partiet, att nu i så måtto förorda bifall till motionen, att tullen visserligen ej ännu skulle borttagas, men att den skulle nedsättas från kronor 3,70 till 2 kronor per 100 kilogram.

Hittills hafva, såsom herrarne nog hafva sig bekant, några svårare frågor af den art och beskaffenhet, att de verkligen kunnat anses vara ingripande på det nuvarande tullsystemets bestånd, just icke förekommit till behandling i bevillningsutskottet, och hafva några förslag af dylik art någon gång der förekommit, har det varit mycket lätt att få dem afböjda. Ja, det har visserligen icke alltid skett utan strid, men äfven om vi uti bevillningsutskottet icke just alltid rökt och bolmat ur fredspiporna, så har på senare tider stridsyxan dock alltid varit begrafven, så snart det rört sig om det nuvarande systemets första och viktigaste princip, nemligen spanmålstullarnas bibehållande.

Nu säges af den siste ärade talaren, att en nedsättning af majstullen icke skulle åstadkomma en sådan rubbning. Om jag nu också icke kan dela denna hans åsigt, utan tvärtom tror, att en sådan rubbning komme att ske, så, för det fall att denna rubbning dock icke skulle inträda, hemställer jag och frågar, om värdet och betydelsen af denna nedsättning af majstullen verkligen i hans ögon eller i någon annans ögon skulle kunna uppväga eller motsvara risken utaf den tullstrid, som efter ett eventuellt sådant beslut säkerligen skulle uppblösa i hela vårt land. Lyckligtvis hafva de senare åren förlupit utan nämnvärd dylik strid, och jag vågar säga, att önskan inom alla läger nog åtminstone uttalats vara den, att strider om tullsatserna å viktiga artiklar af den betydelse som den ifrågavarande hädanefter allt mer och mer sällan måtte förekomma, och att till stor lycka för hela vårt land status quo i tullagstiftningen således måtte få blifva bestående.

Det nämndes af den föregående talaren, att de jordbrukare, som odla potatis, äro i minoritet. Den saken kan icke jag bedöma, men nog har äfven jag hört andra uppgifter i detta afseende. Men, mina herrar, om så äfven är fallet, som han uppgifver, så ega vårt lands potatisodlare äfven rätt till skydd för sin näring, och jag vill minnas, att personer hafva funnits såväl inom denna kammare som inom bevillningsutskottet, som, inseende denna rätt, förr ifrat för tull på potatis,

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

åtminstone för den tidiga potatisen. Hvad följden af en nedsänkning och ett derefter följande borttagande af tullen på majs skulle blifva för dessa odlare af landets kargaste jord, hvilka med mycken möda producera en artikel, som hittills, om äfven till ett lågt pris, rönt god afsättning, men åt hvilken de nu ej hafva tullskydd, kan man lätt tänka sig. Jag vågar därför hemställa till de herrar, som ifrå för majstullens borttagande, huruvida icke dessa odlare af vårt lands kargaste jord äfven hafva rättighet lika mycket som alla andra, vi må nu vara jordbrukare eller industriidkare, att fortfarande få åtnjuta det skydd, som ligger deri, att en artikel, nemligen majs — det mest användbara surrogat för potatis — fortfarande är belagd med en lämplig, noga afvägd tullsats. Det tillkommer icke mig, som icke är jordbrukare, att söka gendrifva den föregående talarens resonnement.

Till sist ber jag att få hänvisa till hvad vi reservanter i vår till betänkandet fogade reservation anfört och tillåter mig således, herr greve och talman, att få yrka afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Wieselgren: Jag skulle nästan vilja börja med en ursäkt därför, att jag begärt ordet i en tullfråga. Det tror jag mig aldrig ha gjort förr, och jag har dertill haft det skäl, att tullfrågor hvarken synnerligen mycket intressera mig eller är jag uti dem sakkunnig. Men i detta fall måste jag frångå min vana; ty det förhåller sig verkligen så, som friherre Klinckowström nyss sade, att denna fråga »tangerar många förhållanden», och särskildt måste den för mig såsom nykterhetsvän vara ganska betydelsefull.

Jag är emellertid tvungen att taga till ordet i följd af reservanternas så lydande uttalande: »Bränvinstillverkningen, säga de, såsom binäring till jordbruket är för detta ett godt stöd ej blott på grund af berörda omständighet, att derigenom beredes afsättning för jordbruksnäringens produkter, utan äfven derigenom, att såsom foderämne erhålles det värdefulla affallet drunk, och det vore därför icke för landet gagneligt, om bränvinsbränningen förvandlades uteslutande till en storindustri, som bedrefves endast vid några få större fabriker.»

Mina herrar, detta uttalande står stick i stäf emot hela den princip för vår bränvinslagstiftning, som under en följd af snart 50 år vunnit häfd här i landet. Om herrarne vilja taga kännedom om de riksdagsförhandlingar, som under 1820-talet och till och med dessförrinnan samt sedan under 1830- och 1840-talen egt rum i den svenska Riksdagen, skola herrarne finna, att just denna reservanternas sats oförlåtigen blifvit häfdad af dem, som velat hafva qvar »husbehofsbränningen» eller den bränvinsbränningsrätt, som var förenad med jorden. Men som kammaren mycket väl vet, så var det denna åsigt, som krossades vid 1853—1854 årens riksdag, och hvars öde beseglades genom lagstiftningen den 18 januari 1855. Den utveckling, som allt sedan denna tid egt rum inom förevarande område, har just gått ut

på att söka åstadkomma, att bränvinsbränningen förvandlades *uteslutande till en storindustri*, som bedrefs endast vid några få, större fabriker. Reservanternas uttalande är således så reaktionärt emot vår gällande bränvinslagstiftning som gerna kan tänkas.

När jag läste det, förde det ovilkorligen tillbaka i mitt minne andra uttalanden från dessa gamla tider, då man ännu ofärligen vid hvarje riksdag stred om riktigheten af den anförda satsen, om den fortfarande skulle få göra sig gällande eller om den skulle bekämpas och dödas; och då jag karakteriserat det der yttrandet i reservationen såsom ett eko från länge sedan svunna tider, bör det icke för mycket förvåna kammaren, om jag också låter svaret derpå till en viss grad gifvas från samma länge sedan gångna år. Jag har nemligen i lifligt minne ett uttalande, som fäldes i den svenska Riksdagens borgarestånd den 27 december 1817, och jag skall be att få använda den talarens ord i stället för mina egna, då de särskildt äro riktade emot den apoteos af »det värdefulla affallet drank», hvilket här framhållits såsom sa nödvändigt för jordbruket, men angående hvilket jag icke förstår annat, än att det är en vidrig, stinkande vätska, som jag beklagar, att någon lefvande varelse, menniska eller djur, skall behöfva komma i beröring med. Garfwareäldermannen Johan Westin, den högt aktade patriot, yttrade nemligen då i borgareståndet: »Det var fordom bland oss ett gammalt och sant ordsprak: »att *ängen är åkerns moder*»; nu synes man vilja göra dranken dertill. Jag åter vågar påstå, att den är af alldeles ingen nytta för ladugården. Kloka landthushållare undvika ännu att använda den, och i England, der den största och fetaste boskap uppfödes, der huden och talgen af en enda oxen hvar för sig äro mera värda än en af våra smålandsoxar, skulle den landtman säkert bli utskrattad, som föreslog att föda kreaturen med drank. Den utspänner kreaturens blodkärn utan att göra deras kött till någon helsosam spis för människan, föröker ej afkastningen, gör deras inelvor sköra och nästan otjenliga till smältande af en kraftigare, naturligare föda samt försvagar deras fortplantningsförmåga. Gifven åt korna, frambringa den väl en tunn och dålig mjölk, men hvilken är föga tjenlig till ystning och kerning. Om man vill hafva en stutkalf till lifs för att användas som tjur, måste han hindras från att få smak af drank; om man vill ha ett fett svinkreatur, måste man ej köpa ett, som blifvit födt med drank, utan ett, som vid en qvarn blifvit underhållet med ren säd.»

Jag ber herrarne bemärka, att detta uttalande, som ifrån min ståndpunkt är alldeles förträffligt — herrar landthushållare i våra dagar må säga hvad som helst — på det bestämdaste häntyder på just den fråga, som föreligger; och jag kan icke deraf draga annau slutsats än den, att, om denne ärade riksdagsman nu lefvat, hans ståndpunkt varit alldeles klar deri, att han hellre skulle velat föda sina svinkreatur med majs än sina kokreatur med drank. Egendomligt nog faller han äfven ett annat yttrande, som jag icke kan underlåta att

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å omlä-
nen majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oma-
len majs.
(Forts.)*

anföra: »Man säger der» — nemligen i andra länder — »att man su-
per för smaken eller begäret; man skjuter ej der, som hos oss, skul-
den på den oskyldiga boskapen, som, om den själf kunde föra sin ta-
lan, säkert skulle protestera emot denna onödiga omsorg!»

Jag skall icke längre upptaga herrarnes tid; men jag har velat,
att dessa Johan Westins ord skulle förvaras i dagens protokoll, då
jag anser dem kunna ega sin fulla betydelse äfven för den närvarande
tiden. Jag röstar bifall till utskottets förslag.

Friherre Klingspor: Man skall nog vara ganska själfklok, om
man, när man intager en sådan plats som chefen för landtbrukssty-
relsen, anser sig böra begagna sig af en tillfällig frihandelsmajoritets
hjälp inom bevillningsutskottet för att försöka kullkasta något, som
flertalet af våra landtbrukande protektionister i Riksdagen anser vara
en nödvändig sak för vårt jordbruk. Ty jag tror, att det vore rigti-
gare att, om man vill söka öfvertyga oss, då åtminstone icke komma
fram med dylika attentat mot de säkerhetsgarantier, hvarmed föregå-
ende Riksdagar funnit nödigt omhägna vår modernäring på olika om-
råden.

Här har framhållits, att ett bifall till motionen skulle blifva lik-
tydigt med en obehörig premiering af bränvinsbränningen i vårt land,
och aldrig har det varit Riksdagens mening att till det billiga pris,
som blefve en följd af ett bifall till motionen, släppa in majsens i
Sverige, och motionären själf har ju bland annat ansett, att strängare
åtgärder voro nödiga för att förhindra dess användning vid tillverk-
ning af bränvin. Vidare skulle ju en dylik nedsättning af majstullen
verka till qvarnindustriens premierande. Visserligen kvarstår ju en
tullsats af 2 kronor per 100 kilogram, men otvifvelaktigt torde dock
vara, att en tullnedsättning med 1,70 per 100 kilogram skulle med-
föra en premiering af qvarnindustrien, som Riksdagen för sin del al-
drig någonsin afsett. Man känner väl till, hurusom hvetemjölet kan
uppblandas med majs mjöl till 40, ja ända till 70 procent. Oberoende
häraf anser jag dessa båda omständigheter vara mycket beaktansvärda,
äfven om man icke, såsom jag, vore öfvertygad om, att ett lättsinnigt
bortkastande af denna tullsats skulle kunna åstadkomma rubbningar äfven
å andra håll. Jag anser det vara en pligt för hvar och en, att, om
man kommer med något förslag till ändring af gällande tullsatser, man
sorgfälligt ser till, att man ej dermed åstadkommer rubbningar på an-
dra områden, och denna skyldighet bör man känna så mycket starkare,
i samma mån som man intager en ställning, hvars auktoritet mera än
de flesta andra enskilda riksdagsmäns bör vara egnad att verka öfver-
tygande, hvarför man då också väl bör tänka sig för och sätta sig in
i frågans alla detaljer, innan man med begagnande af denna auktoritet
derutinnan gör något yrkande.

I afseende å själfva sakfrågan har herr Odelberg icke kunnat
påvisa annat, än att smörprisen för närvarande äro tryckta, men om

ock förhållandet i detta afseende icke är så gynsam, har han dock saknat anledning att framställa vårt jordbruk i öfrigt uti en så ofördelaktig dager. Jag säger deremot: när allmänna tillståndet verkligen är så bra, som det för närvarande är, då vi hafva pris på vårt kött och vår spannmål, hvarför då framkasta en sådan bomb, som otvifvelaktigt måste leda till en rubbning af bestående förhållanden. Det finnes då ej mycket skäl att komma fram med teorier, hur det skulle varit under vissa andra förutsättningar, hvilka nu ej äro för handen. Jag förnekar sålunda, att en klok politiker eger rätt att framkasta dylika teorier. Dessutom vill jag påpeka, att samma pris, som gälde å majs för cirka 20 år sedan, då denna artikel ännu icke var åsatt någon tull, existerade ännu 1895 och 1896, på sätt äfven kan inhemtas af den utskottets betänkande bifogade tabell. Häraf framgår äfven otvetydigt, att exportörerna af majs fått betala tullen. Hvad beträffar de framtida utsigter, herr Odelberg antydde, eller att vi efter gjord tullnedsättning hade att emotse en ännu mera betydande import af denna vara, som ej inom landet produceras, så får jag säga, att detta är något, som går stick i stäf mot protektionismens grundsatser, hvilka bland annat måste gå ut på att så litet som möjligt betala ut guld från landet, då man kan åstadkomma hvad man behöfver inom landets gränser. Det är visserligen sant, att vi ännu nödgas importera råg och hvete, men lika visst är det, att råginförseln under de senare åren väsentligt aftagit och hvetet i någon mån, hvilket ju bevisar, att vi gå framåt i vår sträfvan att blifva sjelfständiga på detta område, och jag anser, att denna sjelfständighet spelar en ofantligt vigtig rôle i ekonomiskt och produktionshänseende. Det måste ju för oss vara en stor svårighet att vara beroende af utlandet i fråga om t. ex vårt stenkolsbehof, ty skulle det inträffa, att våra hamnar afspärrades och importen häraf omöjliggjordes, så skulle ju detta vålla vår industri ett svårt afbräck, men ännu värre blefve det, om vi med afseende å vårt behof af lifsförnödenheter samtidigt vore hänvisade till import från utlandet.

Hvad herr Wieselgren anført verkar ej mycket på denna fråga, ty hans grunduppfattning synes mig blott afse bränvinstillverkningens utrotande. Men ett bifall till herr Odelbergs och utskottets förslag skulle ju, på sätt äfven 1892 års komité påpekat, skapa en stor bränvinsflod genom nedsättande af majstullen. Jag tror därför, att, om herr Wieselgren vill motverka bränvinsflodens ökande, han ej heller bör vara med om anläggandet af större spritfabriker, hvilka skulle komma att uppväxa vid våra kuster utan att kunna vara till något gagn för våra jordbrukare, i hvilkas intresse bränvinsbränningen dock hufvudsakligen bör kunna tolereras. Att ej Englands jordbrukare behöfva detta hjälpmedel, är naturligt, men om vi se till, huru dessa förhållanden gestalta sig i vårt land efter 1855, så är det faktiskt, att bränvinsbrännerierna hufvudsakligen koncentrerats i de delar af landet, hvarest jorden är så svag, att den endast genom brännerierna

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oman
majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å omar-
ten majs.
(Forts.)*

kunnat blifva fullt rentabel, och jag tror därför för min del, att denna bränvinsbränning är såsom binäring betraktad icke att förakta för våra jordbrukare å sådana orter. Vi veta t. ex., att i fjol, då potatisskörden i allmänhet var ganska klen, steg priset å potatis betydligt, och om man då sporde dessa jordbrukare, i fall de ej hellre sålde sin potatis än gjorde bränvin af den, så fick man till svar: »Jo, om vi få 8 kronor tunnan». Dertill kommer transportkostnaden, som ju också reducerar behållningen vid varans försäljning. Härå framgår, att den verkliga inkomsteu för jordbrukaren af denna potatisodling icke är att förakta, derest han kan tillgodogöra sig sin vara på platsen utau att behöfva frakta den långa vägar. Det är därför en fördel att i detta fall få hålla sig inom den egna rayonen, inom hvilken brännerierna kunna uppköpa den potatis, som i trakten produceras. Då nu i allt fall de andra jordbrukarne ej äro afundsjuka på dem, hvilka hafva denna fördel, som de måste tolerera, därför att de finna, att bränvinsbränningen är en god binäring till jordbruket, så synes det mig som någon berättigad anmärkning icke kan framställas mot den uppfattning, som jag här uttalat.

Den af herr Wieselgren gjorda erinran i afseende å gödning och dylikt kan ju vara god och riktig, men vi kunna ju i allt fall icke i Sverige åstadkomma den prima vara i afseende å kött, som England och åtskilliga andra nationer kunna producera, af det enkla skäl, att vi ej hafva samma naturliga resurser som dessa att kunna göda våra kreatur till förstklassiga slagtdjur. Således tror jag ej, att några egentliga olägenheter och ännu mindre någon verklig skada härvidlag kunna uppstå.

Jag vågar på dessa skäl påstå, att vi sakna hvarje grundad anledning att göra någon rubbning uti bestående förhållanden och anhåller därför att få vidhålla reservanternas yrkande.

Herr Tamm, Hugo: Det är icke första gången jag i dag uttalar mitt beklagande utaf att någonsin denna tullfråga har blifvit en tullpolitisk fråga, och sålunda kommit ifrån hvad den bort vara, en ren ekonomisk fråga. Men jag förstår allt för väl, att under »samlingsstiden» det var nödvändigt att, när man ansåg detta system så viktigt, göra koncessioner åt särskilda personliga intressen och särskilda ortsintressen. Men, jag tror mig kunna våga säga det, min öfvertygelse är den, att det protektionistiska systemet är så fastslaget, att om äfven en frihandelsmajoritet inom Riksdagen komme till stånd, så tror jag icke, att den vore i stånd att bryta med systemet såsom sådant. Under sådana förhållanden har det då synts mig vara på tiden, att man aktar på de sakliga framställningar, som kunna göras i särskilda punkter, och att man går tillbaka för att stärka sitt eget system genom att skära bort öfverdrifter och genom att ställa sig på en, så att säga, mera allmängiltig basis.

Den föregående talaren sade sig tala i jordbrukarnes namn, jag

vet nu icke hvad han dertill eger för rättighet, jag vågar äfven tala åtminstone för mig sjelf såsom jordbrukare, och jag tror, att jag då talar i fleras namn.

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å omar-
len majs.
(Forts.)*

Ifrån en utaf den siste talarens meningsfränder hördes härom dagen ett bestämdt uttalande derom, att jordbruket, om det ock i följd af goda år nu befinner sig uti en jemförelsevis god ställning, dock har framför sig svåra faror, hvaraf det i trots af alla de medel, man anvisat till dess hjälp, kan komma att få lida ganska mycket. Han syftade dervid på de i följd af industriens uppsving under de senare åren alltmera uppdrifna arbetsprisen, och jag gifver honom derutinnan fullständigt rätt; den skyddstull, som i compensation gifvits jordbrukarne, kan, som jag aldrig hört vederlagdt, endast verka på en mycket liten del af vår jordbruksproduktion i dess helhet, hvar emot allt stiger i pris, som vi skola använda för att nära vår industri och få den vinstgifvande. Då hemställer jag till eder, mina herrar, är det klokt och är det rätt att icke då bereda jordbrukarne all den lättnad, som kan dem erbjudas, och deribland vill jag äfven räkna att få detta fodermedel majs så billigt som möjligt. Jag kan icke förstå, att då detta ligger i det stora flertalets af våra jordbrukare intresse, man då skall till förmån för en ringa del af dessa näringsidkare åläggga alla de andra en börda. Jag instämmer äfven i detta fall med en talare här midt framför mig, då han yttrade: de mindre få dock vika för de större. Men om man håller så strängt på detta lilla, då ber jag att få påpeka förhållandena uti en annan landsända. Här hafva framlagts och välvilligt understöddts många förslag om utvecklande allt mer och mer af hvad man plägar kalla kolonisationen i Norrland, man har beviljat anslag dertill och man hänvisar folk till att uppodla dessa nordliga marker, slå sig ned der och drifva landtbruk. Tron I, mina herrar, som sjelfva känna af eder erfarenhet från de sydligare delarne af vårt land de svårigheter, som äro förenade med jordbrukets bedrifvande, tron I, att detta ställer sig lättare i det karga Norrland, och att man der har lättare att få det att bära sig; på erfarenheterna i detta afseende vill jag ej inlåta mig här. Den form, landtbruket i Norrland måste antaga, är boskapsskötsel, och deraf hufvudsakligen mejerirörelse; de måste köpa allt utom höet, hvarför vill man då ej ens unna dem det stöd, dem kan beredas genom att till nytta för sin boskapsskötsel kunna få använda det billigaste fodermedel, som kan stå dem till buds. Det är i sanning hårdt, att, sedan vi först lagt tull på en af deras nödvändigaste lefnadsbehof, nemligen fläsket, man sedan ej vill unna dem att få skaffa sig ens inom landet möjlighet att få detta produceradt till billigaste pris och af den art, som de kräfvä — hvilket endast kan låta sig göra genom svinuppfödning, baserad på majs.

Jag har ingen fordran på eller hopp om att min röst i detta fall skall blifva hörd, men jag tror icke, att ni herrar protektionister gjorde oklokt för edert eget system, om ni förde det in på den basis att

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
ten majs.
(Forts.)*

mera afse landet i sin helhet än vissa enskilda delar. Intill dess detta sker skola slitningar och ryckningar icke upphöra, och således motverkas hvad talaren på norrköpingsbanken yttrade i afseende å önskvärdheten af att bibehålla status quo. Ja, det kan nog vara en god sak detta status quo, men då skall det också hvilas på rättvisa, billiga och kloka grundvalar.

Jag yrkar bifall till utskottets hemställan.

Herr Wester: Vår tid är rik på öfverraskningar, och att icke alla sådana äro af det angenäma slaget, derom bär detta utskotts-
betänkande vittnesbörd. Om vi betänka, att denna fråga, om majs-
tullen, varit föremål för Riksdagens behandling under 15 års tid, innan
man slutligen år 1895 kom till den lyckliga lösning, som nu är gäl-
lande, hvarigenom vårt jordbruk fått ett lämpligt skydd för sina pro-
dukter, på samma gång som vi med fördel kunna vid brännerierna
använda majs, då andra produkter inom landet saknas eller dessa
stigit i allt för högt pris, då kan jag ej förstå, att bevillningsutskottet
så lättvindigt kommit med ett förslag till rubbning i dessa förhål-
landen. Men orsaken, hvarför jag särskildt nu begärt ordet, var den,
att man framhållit, att majsens vore ett på samma gång billigt och godt
foderämne. Majsen är i sjelfva verket hvarken ett billigt eller i alla
afseenden godt foderämne. Majsen gäller för närvarande i Göteborg
12,75 och, minskadt med tullen 1,70, ställer sig priset alltså, på
sätt utskottet beräknat, 11 kronor pr 100 kg. Då hafren samtidigt
i Göteborg gäller 8,50, så kan det aldrig blifva tal om att sälja
hafre och köpa majs, helst majsens är ett sämre foderämne än hafren.
Alltså är majsens icke något billigt foderämne.

Vidare har man sagt, att majsens är ett *godt* foderämne. Äfven
detta vågar jag bestrida, ty majsens kan icke med fördel användas, då
det gäller att utfodra kreatur för mjölkproduktion eller hästar för
arbete. För gödningsändamål är det deremot lämpligt, men ingalunda
för produktiva ändamål.

Den ärade talaren på göteborgsbanken förklarade nyss, att brän-
vinsbränningen ej vore af någon större betydelse för jordbruket och
att affallet vid brännerierna icke vore något värdefullt, utan tvärtom
ett förkastligt foderämne. Jag skall i detta afseende anhålla att få
åberopa en auktoritet, nemligen herr öfverdirektören Theodor Odel-
berg. Han yttrade i fråga om bränvinsbränning af melass vid 1896 års
riksdag, sedan han hade omnämnt bränvinsförordningen och hvad dertill
stadgas, bland annat: »Jag anser, att denna industri bör förblifva hvad
den varit, en binäring till jordbruket, då den förädlar en för jord-
bruket svåräfsättlig och svårtransportabel vara och dessutom lemnar
en biprodukt af drank, som för kreatursskötseln är af ofantligt stort
värde». Jag förmodar, att han i dag har samma åsigt som 1896, att
någon rubbning i bränvinsbränningens förhållande till jordbruket ej
bör ske.

Motionären har väckt denna motion i den välvilliga afsigten att hjälpa våra jordbrukare, men jag vågar vördsamt hemställa, om det kan vara någon hjälp för dessa att beröfva dem det skydd, de för närvarande hafva för sina produkter vid brännerierna; icke kan det vara jordbrukarne till någon hjälp att söka släppa in en vara i landet, som visserligen icke här kan produceras, men hvilken dock är egnad att konkurrera med våra egna produkter. Kan det vara någon hjälp för jordbrukaren att onödigtvis söka ytterligare öka vår import, hvilken numera vuxit derhän, att den näppeligen kan betalas utan lånta penningar? Jag kan icke finna, att det är någon hjälp, men är det så, då är det en sådan, som hjälper tu och stjelper sju. Jag tror slutligen icke, att man ostraffadt får rubba bestående ekonomiska förhållanden, som under många år visat sig vara af synnerligen stor betydelse för jordbruksnäringen i vissa trakter af vårt land, och jag tror icke heller att Riksdagen nu vill rubba desamma.

Jag anhåller att få yrka bifall till reservationen.

Herr Stephens: Såsom förut framhållits, är den föreliggande frågan icke af så enkel beskaffenhet, som vid första påseendet skulle kunna antagas. Vi hafva från ett håll hört, att det skulle vara en stor olycka, om majstullen toges bort, och från ett annat håll, att det i synnerhet för jordbruket vore en stor fördel att få den billiga majsen. I sistnämnda afseende har man som exempel framhållit förhållandena i Danmark, men, mina herrar, jag tror, att det är nödvändigt att, innan man bildar sig ett bestämdt omdöme i detta fall, något närmare granska förhållandena de olika länderna emellan. Danmark är ett nästan uteslutande jordbruksidkande land med ett, i förhållande till vårt eget, bättre klimat och bördigare jordmån, och detta land har icke något behof af att importera brödsäd och har ej heller några spanmålstullar. Icke heller har Danmark någon mera utvecklad exportindustri, i följd hvaraf det också ej hyser någon större industriarbetarebefolkning. Danmark måste sålunda hufvudsakligen exportera jordbruksprodukter, och gör detta i form af kött och fläsk samt mejeriprodukter och säd, men det importerar, som sagdt, icke någon spanmål till egen förbrukning, medan vi deremot i vårt land, i följd af våra skyddande spanmålstullar och derigenom att vi ega en mycket stor industri och en talrik arbetarebefolkning, som konsumerar betydliga quantiteter jordbruksalster, kunna hålla priset uppe å vår spanmål, hvilken derigenom här i landet ställer sig något högre i pris än i utlandet. Här äro sålunda förhållandena helt annorlunda än i Danmark, och jag tror, att, om man skulle gå in i frågans detaljer, man snart skulle finna, att hvad som är bra uti Danmark ej är lika fördelaktigt för Sverige. Jag har icke närmare reda på, huru mycket majs som Danmark årligen importerar till sina brännerier och ölbryggerier, men vi veta, att få länder konsumera så mycket brännvin och öl per individ som danskarne, men hvaraf detta brännvin och öl tillverkas, känner

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

jag ej närmare, dock är det en känd sak, att det icke är endast för jordbruket, för kött- och fläskproduktion, som majsens der användes i stor skala. Äfven vet man, att i England användes mycket majs för ölproduktionen, likasom för fabrikation af stärkelse, och äfven här i landet hafva stärkelsstillverkarne börjat använda rätt mycket majs, i synnerhet till sådan stärkelse, af hvilken glykos tillverkas. Sälunda ställa sig förhållandena mycket olika, och jag tror därför, att man icke bör för mycket fästa sig vid de uppgifter, som chefen för landtbruksstyrelsen här framlagt.

Man har så mycket talat om vigten för våra jordbrukare att lägga an på mejeriskötsel och kreatursuppfödning. Ja, mina herrar, hvarför är jordbrukaren tvungen att lägga an på mejeriskötsel och kreatursuppfödning? Visst icke därför, att detta särskildt lönar sig bättre, men därför, att om han skall kunna hålla sin jord i sådan växtkraft, att den kan frambringa fullgoda skördar, så är det nödvändigt, för att få nöjaktigt behållning, att jordbrukaren vid sin gård konsumerar det mesta af sitt jordbruks produkter, för att derigenom kunna bibehålla jorden i växtkraft, och det är grundanledningen, hvarför våra jordbrukare äro nödsakade att gå öfver på en produktion, som eljest icke direkt är lönande. Huru kan det löna sig, mina herrar, att producera kött, när icke något främmande land vill köpa det, utan vi måste konsumera det sjelfva? Samma förhållande är det med smöret. Huru kommer det sig, att våra jordbrukare producera så mycket smör, då de få låta sig nöja med så ytterligt låga pris, särskildt under sommarmånaderna? Jo, därför att ingen annan möjlighet finnes att få in penningar, och för att skaffa sig dessa, producera de en vara, för hvilken alltid afsättning finnes, utan hänsyn till, om den lönar sig bättre eller sämre. För min del tror jag det är bättre att exportera hafre än smör, så vida detta låte sig göra utan att åkerjorden försämrades.

Man har, som sagdt, från flera synpunkter betraktat denna fråga, och nu vill jag skärskåda den något med hänsyn till de små och mindre jordbrukarne. Det är kanske icke så bekant, att det mesta af vårt fläsk produceras af våra små jordbrukare. Sådana finnas, som uppföda 3 à 4 svin om året. Dessa kunna ju icke studera prisen å marknaden, de kunna icke göra sig underrättade om de vid olika tidpunkter gällande pris å produkter, då majspriset är lågt och fläskpriset högt eller tvärtom, och i de flesta fall, då majspriset är lågt, då är äfven fläskpriset lågt. Då kastar Amerika in på vår marknad sitt billiga fläsk, hvilket egentligen icke är något annat än koncentrerad majs, men som fläsket drager mindre transportkostnader och tullafgifter än motsvarande mängd majs, finner Amerika det för sig vara fördelaktigare att i denna form afyttra sin billiga majs.

Hvad skulle nu följden blifva, om vi införde majs som foderämne? Följden blefve den, att våra små jordbrukare, hvilka endast producera små poster af hvarje sädeslag och som icke hafva de ma-

skiner och redskap, hvilka äro nödiga för att rengöra denna säd, så att den blifver af förstklassig kvalitet, och som endast hafva så litet att sälja, att de ej kunna få någon afsättning utan till underpris, då man vet, att det är ganska kostsamt att samla i hop småposter från olika håll. För dessa små jordbrukare är det af största vigt att genom fläskproduktion kunna hvar på sin jordlott förbruka sin egen skörd för att derigenom få densamma bäst betald, samt på samma gång kunna behålla åkerjordens växtkraft qvar. Nu säger man, att man bör skaffa jordbrukarne tillgång på majs bredvid den egna skörden, men då få de små jordbrukarne konkurrera med de stora samt äfven med alla de mejeribolag, som icke drifva jordbruk alls. Hvad blir följden? Jo, fläskpriset kommer att sjunka och de små jordbrukarne få nöja sig med mindre behållning å sin fläskproduktion, än de eljest skulle ha fått, och således derigenom få sin egen spanmål och potatis sämre realiserad.

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å oman-
len majs.
(Forts.)*

Jag tror, att man får gå denna fråga närmare in på lifvet, om man skall kunna rätt bedöma den, och lika öfvertygad som chefen för landtbruksstyrelsen är, att en nedsättning af tullen å majs skulle bli en stor välsignelse för våra jordbrukare, lika öfvertygad är jag, att så icke blefve förhållandet. Derfor har jag icke heller kunnat vara med om den motion, som här föreligger, och som det för öfrigt förvånar mig, att bevillningsutskottets majoritet kunnat tillstyrka, då motionären sjelf förklarar, att om man icke satte förbud för användande af majs till bränvinsbränning, kunde det icke komma i fråga att taga bort tullen på majs. Men bevillningsutskottets flertal tager icke någon hänsyn till detta, utan reducerar blott tullen på majs utan att det allra ringaste ifrågasätta förbud mot användande af majs till bränvinsbränning.

Öfvergår jag nu till att betrakta frågan från bränvinsbränningens synpunkt, ja, mina herrar, då lärer förhållandet vara det, att i närvarande stund, med den tull vi nu hafva på majs, är det en briljant affär att bränna bränvin: den lemnar 15 procent behållning efter nuvarande majspris. Det är ju ganska bra för bränvinsbrännaren, men ännu bättre skulle det vara för bränvinsbrännaren, om han kunde få 30 procent i stället för 15, derigenom att tullen på majs sattes ned. Men huruvida det skulle blifva bättre för nykterheten i vårt land, det är en annan fråga, som jag tror att vi också få tänka på. Vi hafva under år 1898 importerat 27 millioner kilogram majs. Deraf hafva 18 millioner användts till bränvinsbränning. Men hvarvt hafva de andra 9 millioner tagit vägen? Jordbruket har, såvidt jag har mig bekant, användt obetydligt, en mycket ringa del af denna kvantitet. Men då måste det öfriga hafva användts i andra industrier, såsom stärkelsefabriker, bryggerier och troligtvis äfven till inblandning i hvete och rågmjöl vid qvarnarne. Att under sådana förhållanden detta icke skulle inverka på våra potatis- och spanmålspris, kan jag för min del icke förstå. Man vet, att såsom vanlig regel gäller, att när man ersätter en dyrare produkt med en billigare, som för det

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

mesta är en sämre vara, så sjunker priset på den förra produkten. Jag vill såsom exempel blott erinra om, att det var margarinet, som för flera år sedan reducerade våra smörpris. Innan margarin kom i marknaden, hade vi helt andra pris på smör, och jag kan äfven nämna ett annat exempel från det allra sista året. Såsom herrarne hafva sig bekant, föll priset på granträ betydligt i somras. Hvad var anledningen? Jo, Nordamerikas förenta staters senat hade satt hög tull på *spruce*, trä från Canada, som då kastades in på den engelska marknaden och förorsakade ett prisfall af £ 1 pr standard på vårt granträ. Man kan icke jemföra de två varorna: *spruce* är mycket sämre än gran, men detta oaktadt ersättes gran med *spruce* på många områden, med den påföljd, att vi förlorade stora summor.

Om jag nu summerar i hop allt hvad jag sagt, kan jag icke komma till något annat resultat, än att den fria importen af majs eller nedsättning af tullen på majs skule vålla stor nedtryckning å prisen af våra jordbruksprodukter. Våra jordbrukare skule få sämre betaldt såväl för sitt korn och sin hafre som för sin spanmål i allmänhet, och våra bränvinskonsumenter skule få billigare bränvin. Från dessa två synpunkter sedt, kan jag icke finna annat, än att det vore en i högsta grad olycklig åtgärd, om vi nu skule bifalla bevillningsutskottets hemställan. Jag får därför yrka afslag å bevillningsutskottets hemställan och bifall till den af mig med flere afgifna reservationen.

Herr Dahlberg: Jag har begärt ordet hufvudsakligast för att inlägga en gensaga mot ett uttalande af reservanterna. Här står på ett ställe: »Bränvinstillverkningen såsom binäring till jordbruket är för detta ett godt stöd ej blott på grund af berörda omständighet, att derigenom beredes afsättning för jordbruksnäringens produkter, utan äfven derigenom »att såsom foderämne erhöles det värdefulla affallet drank». Det är emot detta yttrande, som jag vill inlägga en gensaga, enär jag lyckligtvis inom min hemort saknar all erfarenhet om detta goda stöd. Såvidt jag har mig bekant, finnes inom Vesternorrlands län icke något som helst bränneri. Jordbruket går emellertid der ganska mycket framåt. Jag hyser den åsigt, att när detta reservanternas uttalande kommer till allmänhetens deruppe kännedom, skall det väcka ganska mycken förvåning, och det är för denna förvåning, som jag härmed gör mig till tolk utan att framställa något yrkande.

Grefve Hamilton: Jag skule icke ett ögonblick tveka att biträda utskottets förslag, derest jag vore öfvertygad om, att verkan af tullnedsättningen uteslutande skule vara att bereda landtmännen lättnad vid produktion af kött, fläsk m. m. Men jag fruktar, att resultatet skule blifva ett helt annat, derför att det här gäller en nedsättning af priset å råvaran för bränvin. Statistiken säger oss nämligen, att större delen af den importerade majsen, ja, under vissa

perioder ända till 80 à 90 procent deraf, användts till bränvinsbränning. Vi veta också, att bränvinstillverkningen i vårt land är underkastad undantagslagstiftning, att man, för att drifva upp varans värde, åsatt densamma en tillverknings-skatt, uppgående till två tre gånger värdet, och en tull af tre fyra gånger samma värde. Det är nu tydligt, att om man nedsätter tullen på råvaran för bränvin, måste också priset på bränvin sjunka, och sålunda kommer den gällande undantagslagstiftningen att neutraliseras.

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

Det finnes icke något ondt, som icke har något godt med sig; bränvinsbränningen har det goda med sig att vara en binäring till jordbruket på de orter, der jorden är af så mager beskaffenhet, att den icke kan producera annat än potatis, och der således affallet från bränvinsbränningen är nödvändigt för jordbrukets uppehållande. Då är det väl alldeles tydligt och klart, att, derest till bränvinsbränning kommer att användas icke landtmannens varor, icke vårt jordbruks produkter, utan den importerade majsens, bränvinsbränningen kommer att öfvergå från jordbrukets binäringsområde till storindustrien, och jag kan för min del icke inse, att detta skulle vara till gagn för vårt land.

Jag tror emellertid, att alla parter skulle kunna tillfredsställas, derest en nedsättning af tullen på majs föreginges af en lagstiftning, som försvårade majsens användande till bränvinsbränning. För mig är det emellertid motbudande att nedsätta tullen på råvaran för denna lyxartikel, bränvinet, som skadar och är en olycka för så många hem i vårt land, samtidigt dermed att man bibehåller tullen å råvaran för bröd, och jag ber därför, herr talman, att få förena mig i yrkandet om afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Reuterswärd: Då jag först fick underrättelse om det beslut, till hvilket bevillningsutskottet kommit i denna ganska viktiga fråga, gick det — jag erkänner det öppet — en rysning igenom mig, icke med anledning af frågans beskaffenhet, utan därför att jag var alldeles öfvertygad om, att nu komme tullstriden i full gång igen. Jag hade hoppats och trott, på grund af det fredliga och goda förhållande, som rådt icke allenast inom denna kammare, utan äfven kamrarne emellan, att icke denna strid skulle på nytt blossa upp med den hetta, som den tyckes antaga i denna kammare och som saunolikt är ännu större i den andra. Man skulle mycket väl kunnat undvika detta, om de herrar och män i denna kammare, som visat sympatier för, och den talare, som yttrat sig till förmån för utskottets förslag, och som själf sagt, att hau icke gör sig någon förhoppning om att utskottets förslag skall gå igenom, hade besparat oss obehaget att i dag diskutera hela denna fråga. Vare det långt från mig att påstå, att den, som har en grundad öfvertygelse om att en sak är riktig, icke skulle hafva rätt att uttala denna öfvertygelse och drifva denna sak så långt som han möjligen kan. Men om man ser, att

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å omat-
ten majs.
(Forts)*

det är komplett omöjligt, åtminstone för närvarande, att genomdrifva sin åsigt, så bör man spara sina krafter till en lämpligare tidpunkt än den närvarande.

Jag skall icke upptaga till bemötande hvad som här blifvit yttradt hvarken för eller emot, utan jag har begärt ordet endast för att få uttala önskvärdheten af att denna diskussion måtte få afslutas så fort som möjligt.

Jag kommer att rösta för reservationen.

Herr Billing: Om majstullen skall jag naturligtvis icke yttra mig, lika litet som jag någonsin yttrat mig i en tullfråga, utan jag har begärt ordet med anledning af några ganska egendomliga yttranden, som förekommit under diskussionen och framburits af representanten på Skaraborgs-läns-bänken. De röjde nemligen en, såsom jag tycker, ganska märklig uppfattning af en utskottsledamots rättigheter och skyldigheter. Med anledning af hvad denne representant yttrat vill jag blott hafva såsom min mening till protokollet antecknad, att när jag med min röst väljer en person till ledamot i ett utskott, gör jag detta, icke i afsigt och med fordran, att han der skall verka för hvad jag kan tycka vara det lämpligaste, utan på det att han såsom sakkunnig der må använda sina insigter och handla efter sin egen allra bästa öfvertygelse. Mycket skulle det vara att beklaga, om förtroendet att vara ledamot i ett riksdagsutskott skulle innebära ett imperativt mandat. Så har aldrig riksdagsmannaskap i vårt land varit ansedt, och ännu mindre har väl ledamotskap i riksdagsutskott så varit ansedt. Men visst är, att om förtroendet att vara ledamot i ett utskott skulle vara lika med ett imperativt mandat af en viss majoritet, så skulle icke blott svenska Riksdagen, utan äfven det svenska folket deraf taga bestämd skada.

Herr Cavalli: I den långt utdragna debatten skulle jag icke hafva deltagit, derest icke derunder blifvit fälda några yttranden, som jag icke vill lemna obesvarade.

Den ärade reservanten för Göteborg, som så gerna yttrar sig i nykterhetsfrågor, har ansett sig böra i viss mån bedja om ursäkt för att han i dag för första gången uppträdde i en tullfråga. Jag vet icke, huruvida det var behöfligt att bedja om ursäkt därför, ty han yttrade sig, såvidt jag kunde höra, icke det allra minsta om tullfrågan. Dercmot sade han, att reservanterna i sitt yttrande skrivit en apoteos för artikeln drank. Nej, det hafva reservanterna icke gjort, hvilket en hvar kan finna, som tillerkänner reservanterna rättigheten att få sina yttranden bedömda i det sammanhang, hvori de förekomma. Han försökte, sedan han karakteriserat reservanterna såsom tillbakagångsmän, att med ett yttrande af en riksdagsman i borgareståndet år 1817 påvisa, att dranken ingalunda vore för jordbruket eftersträfvansvärd eller nyttig. Han sade visserligen sjelf, att

han icke vore någon auktoritet i landbruksfrågor, och jag är det ännu mindre, men vi hafva dock af förfäktare af jordbrukets intressen och äfven af den ledamot af utskottets majoritet, som här yttrat sig, hört omtalas hvilken betydelse artikeln drank har för jordbruket, och drankens betydelse i detta afseende kan således ej förnekas, lika litet som dranken försvinner därför, att antalet brännerier minskas, då bräuvinstillverkningen vid det återstående antalet ökas. Representanten för Göteborg ansåg det ur nykterhetssynpunkt vara förmånligt att förändra bräuvinsbränningen från att vara en binäring till jordbruket till att blifva en storindustri. Jag ber då att få påpeka, att en annan talare här, hvilken jemväl är nykterhetsvän, i denna fråga yttrat en alldeles motsatt åsigt mot den först antydda talaren. Under uttalande derjemte af min tvekan, huruvida det af representanten för Göteborg upplästa yttrande var af den beskaffenhet, att dess återupptagande i Riksdagens protokoll kunde anses önskvärdt, skall jag öfvergå till den talare, hvars anförande egentligen gifvit anledning till att jag begärt ordet.

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å omar-
len majs.
(Forts.)*

Det var den ärade representanten för Jemtlands län. Han sade, att man i dessa intressestrider finge se till, att det stora flertalet finge åtnjuta fördelar, äfven om mindretalet dervid kommer till korta — om jag icke exakt återgifvit hans ord, så var detta åtminstone meningen. Detta är dock en åsigt, mot hvilken den ärade talaren vid flera tillfällen här uppträdt. Många gånger, med värme och skicklighet och följd af kammarens sympatier, har han talat för småfolket, och man behöfver icke alltid tillhöra en viss samhällsklass för att räknas till småfolket. När man befinner sig i minoriteten och har stora intressen emot sig, så är man alltid ringa gent emot den, som har magten. Äfven om jag förväuar mig öfver hans inkonsequens nu, så sammanhänger den dock med det ekonomiska system, han godkänner, men är alldeles sridande mot det system, som jag godkänner och som jag anser vara bättre. Vi protektionister försöka nemligen att bereda skydd, gifva underhåll åt alla, såvidt det kan ske, äfven åt mindretalet; vi försöka tillgodose den lilla näringen likaväl som den stora. Det är den principiella skillnaden mellan våra system.

Och så till sist ett ord till den talare, som talade om olyckan af denna tull. Den har dock ursprungligen icke utgått från protektionisterna. 1887 års maj-riksdag åsatte nemligen denna tullsats, och dess majoritet var frihandelsvänlig.

Genom hvad jag nu sagt är det tydligt, att jag kommer att rösta för afslag å utskottets hemställan och bifall till reservationen.

Herr Wieselgren: Den siste ärade talaren påminde mig om, att »det värdefulla affallet drank» produceras äfven vid de stora brännerierna och icke blott vid de små; och till följd deraf ville han bestrida riktigheten af den uppfattning, som jag uttalat i ett föregående anförande. Jag vill då endast påpeka för honom, att det är en ofantlig

*Ifrågasatt
sänkning af
tullen å om-
len majs.
(Forts.)*

skilnad, om detta »värdefulla affall» produceras vid ett litet antal stora industribrännerier eller om det produceras i snart sagdt hvarenda bondgård landet rundt. Är det så, att vi böra låta vår bränvinslagstiftning rätta sig efter jordbrukets intressen och uppfattas såsom en »binäring till jordbruket», måste ju ock följden deraf ovilkorligen blifva, att man icke finge inskränka denna stora förmån för jordbruket till ett litet antal stora jordbrukare, utan tvärtom borde utsträcka den till så många som möjligt. Det blefve den gamla bränvinslagstiftningsståndpunkten, under hvilken vi år 1829 bringade upp bränneriernas antal i landet till mer än 173,000. Det är väl ändå en väg, som man bör akta sig att taga ett enda steg på. Såsom de äldre riksdagsmännen här torde erinra sig, ingick dock detta syfte i ganska afsevärd grad i det förslag till reviderad bränvinslagstiftning, som år 1878 framlades af särskilda komiterade och mot hvilket förslag nykterhetsvännerna i hela landet reste sig och lyckades förekomma, att det blef lag.

Åtskilliga vänner inom kammaren hafva privat påmint mig om hvad jag i förra anförandet glömde bemöta, då de nemligen sagt mig, att om jag läst reservanternas yttrande »till slut», skulle jag der hafva funnit i sista punkten på sid. 8 påpekadt, att en följd af bifall till utskottets förslag skulle blifva, »att bränvin under sådana förhållanden kunde tillverkas för billigare pris än nu är fallet»; och ett par talare hafva alluderat på, att det skulle vara inkonsekvent af nykterhetsvännerna, om de ville vara med om en *sådan* åtgärd. Nej, mina herrar, det vilja de icke vara; men det finnes två vägar, på hvilka denna fara helt säkert kan undvikas: den ena är förbud mot användande af majs vid bränvinsbränning och den andra är *förhöjd* bränvinstillverkningsafgift!

Friherre Klingspor: Det skulle väl vara mot mig, som herr Billing ansåg lämpligt att rigta ett slags tillrättavising för en uttalad uppfattning om en utskottsledamots rättigheter och skyldigheter. Jag vill då endast protestera mot det befogade deri, att han talade om ett imperativt mandat. Ty om herr Billing fullt uppmärksamt följt med hvad jag sade, skulle han hafva funnit, att jag rigtade mig icke mot ifrågavarande utskottsledamots person, utan mot hans viktiga ställning såsom chef för landbruksstyrelsen, en ställning, hvars auktoritet man måste begagna med synnerlig försigtighet.

Jag anser således icke, att denna tillrättavising var behöflig eller ens befogad.

Herr Sandberg: Då jag icke varit närvarande vid den föregående öfverläggningen i denna fråga, anser jag det såsom en pligt att med några få ord tillkännagifva, att jag kommer att rösta mot den föreslagna nedsättningen af majstullen, hufvudsakligen därför att jag anser, att en dylik nedsättning skulle skada vår potatisodling.

Efter det öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjorde herr talmannen i enlighet med de yrkanden, som derunder förekommit, propositioner, först på bifall till hvad utskottet i föreliggande betänkande hemställt, samt vidare derpå, att kammaren, med afslag å utskottets hemställan, skulle antaga det förslag, som innefattades i den af herr *Cavalli* m. fl. vid betänkanDET afgifna reservation; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs ä nyo och företogs punktvis till afgörande lagutskottets den 8 och 10 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 33, i anledning af väckta motioner angående ändring i och tillägg till 31 § i lagen om de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige den 1 juli 1898.

Punkten 1.

Herr von Stapelmohr: Jag har inom utskottet icke kunnat ansluta mig till den mening, hvartill utskottet kommit, och därför anmält reservation under hemställan om bifall till den af motionären, herr Kardell, väckta motionen. Jag skall be att få framlägga skälen härtill.

Det förslag till lag angående de svenska lapparnes rätt till renbete i Sverige, hvarmed Kongl. Maj:t inkom till nästlidet års Riksdag, innehöll i § 31, att bete och slätter å områden, som blifvit till lapparnes uteslutande begagnande anvisade, skulle få af Konungens befallningshafvande utarrenderas, der de icke behöfdes för lapparne, äfvensom att inegor å de trakter, som inköpts af kronan till utvidgning af de vid afvittringen afsatta renbetesfjellen i Jemtlands län likaledes skulle, der de icke vore för lapparne behöfliga, få mot lega upplåtas. Vid sådana upplåtelser skulle det uttryckliga förbehåll göras, att arrendatorerna skulle sjelfva freda sin bergade eller växande gröda för intrång af renar. De medel, som inflöte genom utarrenderingarna, skulle användas till förmån för lapparne. Innan upplåtelse finge ske, skulle de lappar, som å området sig uppehölle med sina renar, i ärendet höras. Pröfningsrätten var således lagd i Konungens befallningshafvandes hand, men inkomsten skulle tillfalla lapparne. Paragrafen blef af lagutskottet tillstyrkt och af Första Kammaren utan diskussion godkänd. Men i Andra Kammaren utföll beslutet annorlunda. Der yrkade herr Kardell, att lapparne icke skulle, såsom Kongl. Maj:ts proposition innehöll, allenast höras rörande blifvande upplåtelser, utan att deras samtycke dertill skulle fordras. Lagutskottet sökte sammanjemka kamrarnes olika beslut, och sammanjemkningsförslaget blef äfven af kamrarne bifallet.

Nu kan det synas egendomligt, att den, som vållat den afvikelse från Kongl. Maj:ts förslag, hvarom jag nyss nämnde, så kort efter

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lapp-
arnes rätt
till renbete i
Sverige.*

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lap-
parnes rätt
till renbete i
Sverige.
(Forts.)*

lagens trädande i kraft gör hemställen om lagbestämmelsens återförande i viss del till hvad Kongl. Maj:t föreslagit. Herr Kardell har i sin motion själf framhållit anledningen dertill. Det är den, att hans yrkande i Andra Kammaren i fjor, i hast affattadt, kom att få en större innebörd än han tänkt sig och för tillgodoseende af lapparnes intressen var erforderligt.

Jag sade, att motionären yrkat återgång till Kongl. Maj:ts förslag endast i viss del. Hans motion angår nemligen icke Norrbottens län, icke Vesterbottens län och icke de s. k. gamla skattefjellen i Jemtlands län, utan endast de trakter, som af kronan inköpts till utvidgning af dessa gamla skattefjell. Som herrarne erinra sig, förhåller det sig med lapparnes rentrakter i Jemtlands län så, att de utgöras af gamla skattefjell, hvilka under afvittringen på 1840-talet afsattes till begagnande af lapparne till renbete, skogsfång, jagt och fiske, samt hemman och andra i närheten af skattefjellen belägna områden, hvilka på grund af Riksdagens år 1887 fattade beslut sedermera af kronan inköpts för skattefjellens utvidgande, på det att lapparne skulle få större områden, inom hvilka de med sina renar kunde vistas hela året om, samt för att lapparne skulle kunna undvika att blifva ersättningsskyldiga för sådan skadegörelse å enskildes foder och slätter, som förut vållat en mängd stridigheter mellan de bofaste och lapparne, och derigenom kunna komma i ett mera fredligt och godt förhållande till de bofaste. Det var dock icke meningen, att dessa nyinköpta marker skulle öfverlemnas till lapparnes uteslutande disposition. Skogarne skulle ställas under skogsstatens vård och förvaltning, och andra egor, som lapparne icke behöfde, skulle utarrenderas till enskilda personer; derigenom inflytande medel skulle ingå till statsverket, i den mån de ej erfordrades till inköp af marker å andra trakter till renbeten åt lapparne.

Under år 1888 och de närmast derefter följande åren verkställdes en mängd inköp af hemman och från hemman afsöndrade områden, företrädesvis så kallade fyllnadsjordar. Köpen ombesörjdes genom Konungens befallningshafvande, men verkställdes af lappfogden. Då det icke var möjligt att för rimligt pris förvärfva dessa egendomar med mindre än att säljarne eller dåvarande innehafvarne tillförsäkrades rätt att under deras lifstid bruka och begagna dem, gjordes sådana medgifvanden. Men egendomiigt nog intogos dessa i allmänhet icke i köpekontrakten — undantagsvis skedde det dock —, utan skulle särskilda arrendekontrakt uppgöras; och lappfogden fick sedermera lemna skriftliga bevis om att det var aftaladt, att de förra innehafvarne skulle få använda, nyttja och bruka fastigheterna under sin lifstid. Detta skedde med landshöfdingens medgifvande, jag tror till och med efter uppdrag af honom. Konungens befallningshafvande har sedan icke velat upprätta några arrendekontrakt med säljarne eller innehafvarne af fastigheterna för deras återstående lifstid, såsom öfverenskommet var, utan kontrakten upprättades med endast tioårig gil-

tighetstid. Med dessa inköp följde, utom sådana åtaganden, som jag nu nämnt, äfven andra förpligtelser för kronan. Kronan skulle naturligtvis betala skatterna för hemmanen till kommunen äfvensom vägs-katt och underhålla husen och byggnaderna, så att de ej förfölle, samt sköta den odlade jorden, så att den ej blefve ödemark, äfvensom utgifva en del födoråd. Dessa förpligtelser lades i första hand på arrendatorerna i enlighet med dessas åtaganden; men skulle de ej få bibehålla hemmanen till följd af att lapparne ej medgifva vidare utarrendering, är det klart, att förpligtelserna måste fullgöras af kronan.

En del af nämnda kontrakt med tioårig giltighetstid utgå redan den 14 i denna månad, de flesta den 14 mars 1900, och de öfriga löpa till ända under de följande åren till och med år 1905.

Vid sammanträden, som lappfogden under sensommaren och hösten förra året höll med lapparne i olika trakter för att gifva dem del af den nya lapplagen och rådgöra med dem i en del andra frågor, blef äfven tal om huruvida lapparne ville medgifva, att utarrendering af bete, slätter och inegor finge förtfarande ega rum. Lapparne märkte genast, hvilken magt lagen tillförsäkrade dem, och motsatte sig utarrendering af bete och slätter å de gamla skattefjellen samt å en del nyinköpta trakter, företrädesvis fyllnadsjordar, men deremot i regel ej af hemmanen. Denna lapparnes vägran, att utarrendering af bete och slätter å fjellen fortfarande skulle få ega rum såsom hittills, har, såsom naturligt är, väckt bekymmer och misstämning hos de bofaste, dels därför att desse under långliga tider arrenderat sådana trakter och behöfde dem för sina kreatursbesättningar, dels beträffande fyllnadsjordarne också därför, att säljarne vid deras afyttrande förbehållit sig att få använda dem vare sig mot eller utan lega under sin lifstid. Jag har från skilda håll fått mig meddeladt, att missnöjet och misstämningen redan öfvergått till bitterhet mot lapparne för deras ofördragsamhet mot de bofaste, af hvilka lapparne i allmänhet hafva behandlats väl; och alla tecken tyda derpå, att det hat och kif, som man trots sig hafva undanröjt med den nya lagen, återigen skall blossa upp och dertill sträcka sig till trakter, der förut fred och ro herrskat. Det vore sorgligt, om så skulle blifva fallet, ty lapparne och de bofaste behöfva hvaranda och trifvas på det hela väl med hvarandra, derest deras intressen icke komma i för stark brytning mot hvarandra.

Missnöjet rör sig för närvarande egentligen derom, att lapparne vägra utarrendering af slätter och bete å de gamla skattefjellen och å en del fyllnadsjordar; men dämpas ej jäsningen i tid, är det fara värdt, att den skall urarta och taga sig utbrott i revanchehandlingar. Då komma nog lapparne att söka sätta hårdt mot hårdt och vägra utarrendering äfven af inegorna å de af kronan inköpta hemmanen. Och hvad det kan föra med sig, kunna herrarne lätt tänka, då den befolkning af bofaste, som der har sin bergning, går npp till 600 å 700 personer, ett antal betydligt öfverstigande de renskötande lapparnes, som är endast 300 å 400. Blifva de bofaste eller arrendato-

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lap-
parnes rätt
till renbete i
Sverige.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lap-
parnes rätt
till renbete i
Sverige.
(Forts.)*

rerne drifna från sina hemman, måste de naturligtvis söka sin utkomst på annat håll; men fattiga, som de äro, torde det blifva dem svårt att förtjena sitt uppehälle. De nödgas kanske söka hjälp hos de fattiga socknarne. Många af hemmanen, som de kanske måste lemna, hafva varit inom samma slägt i flera generationer; ja, jag har hört, att bland dessa hemman finnas sådana, som innehafts af medlemmar af samma slägt öfver ett århundrade. Man kan förstå, huru det skall kännas för bonden å ett sådant hemman att blifva drifven från det-samma utan gagn för lapparne och kanske utan möjlighet att skaffa sig dräglig utkomst.

Dertill kommer en annan olägenhet, eller den, att om de bofaste måste lemna sina hemman, det är gifvet, att odlad jord, som för närvarande lemna sina brukare en visserligen knapp bergning, men dock utkomst, skall öfvergå till ödemark. Hus och byggnader, som lapparne ej behöfva, skola förfalla, och kronan får vidkännas skatterna till kommunen, våghållningsskyldigheten och födoråden. Det är icke heller osannolikt, att kronan icke kan undandraga sig att ersätta arrendatorerna därför att de icke fått tillgodonjuta den rätt, som vid hemmansförsäljningarna genom muntliga aftal och enligt af lappfogden lemnade bevis blef dem medgifven. Jag kan icke förstå annat, än att det skall vara välbetänkt, att icke låta sakerna få utveckla sig så, utan att söka i tid råda bot deremot; och det kan ske genom inskränkning af det absoluta veto, som Riksdagen — jag vågar säga: i en hastig vändning — lagt i lapparnes händer. Detta är ett medel att afvända faran. Inskränkningen skulle ju endast afse de till utvidgning af renbetesfjellen inköpta fastigheterna. Och då pröfningsrätten vid utarrendering skulle, såsom Kongl. Maj:t jemväl föreslagit, ligga i Konungens befallningshafvandes hand, tror jag, att man kan vara öfvertygad, att Konungens befallningshafvande, med den insigt och erfarenhet, som står Konungens befallningshafvande till buds i sådana ärenden, skulle så jemka mellan lapparne och de bofaste, att icke de sorgliga förhållanden, som man sökt undanrödja, skulle blifva rådande igen.

Jag tillåter mig därför, herr talman, att yrka, att med afslag å utskottets hemställan kammaren måtte bifalla herr Kardells motion.

Herr Sandqvist: Jag har deltagit i behandlingen af denna fråga inom utskottet. Derfor torde det måhända ursäktas mig, om jag nu tager till orda. Det är ju en bedröflig sak, om i en hastig vändning genom ett misstag ett stadgande kan insmyga sig, som påtagligen skulle komma att medföra olägenheter i framtiden. Men jag tror icke att det är så farligt med de förmenta olägenheterna i förevarande fall, som den ärade reservanten sökt framhålla. Såvidt jag förstår, kan den ifrågavarande bestämmelsen om utarrendering för närvarande icke afse andra egor än sådana, som tillföre icke äro upplättna å de till de gamla renbetesfjellen inköpta fyllnadsmarkerna. Ty de gamla intagorna hafva ju, såsom det angifves till och med i motionen, redan då hemmanen

eller markerna inköptes, af Konungens befallningshafvande förbehållits åt deras gamla egare eller innehafvare. Det heter nemligen i motionen, »att Konungens befallningshafvande vid flera tillfällen låtit meddela säljarne af hemmanen och å desamma varande arrendatorer, att de skulle få under sin lifstid bruka hemmanen mot uppfyllande af vissa villkor, hvarom förbehåll äfven lär ha gjorts i åtskilliga köpebref.» Här finnas således förord, som bryta lapplagen. Jag kan icke inse, att det är fara för att dessa innehafvare af de gamla hemmanen och egorna skola behöfva lida på grund af den genom misstag tillkomna bestämmelsen. Visserligen uppgaf reservanten, att de vid köpen gjorda förbehållen af någon anledning öfvergått till och inrymts i kontrakt på 10 år. Derom har icke hos utskottet förelegat någon upplysning alls. Men äfven om så är förhållandet, äro de svårigheter, som man målat, tror jag, endast befarade. Jag tror därför icke, att det medför den allra ringaste olägenhet att låta denna fråga anstå och blifva utredd till en annan gång. Eljest riskerar man kanske att nu i en hastig vändning affatta paragrafen lika oklokt, som det skedde genom motionärens yrkande i Andra Kammaren i fjol. Det skulle till och med kunna sättas i fråga, om icke, hvad sjelfva lagtexten beträffar, man i allt fall mycket väl kan bibehålla bestämmelsen, att lapparne skola »lemna sitt samtycke». Den kan tillämpas, när en gång förhållandena skola ordnas efter de nuvarande innehafvarne af slätterlägenheterna och ängarne. Derför synes det mig, som om bestämmelsen skulle kunna få qvarstå för att blifva gällande för egor m. m, som hädanefter skola upplätas. Den utredning, som förefinnes, är ringa, och inom utskottet har den åsigt gjort sig gällande, att, om någon fara verkligen förelegat för att lapparne och de bofaste skulle komma i någon svårare kontakt med hvarandra, och de forna hemmansegarne blifva lidande, Konungens befallningshafvande utan tvivel skulle hafva gjort framställning derom till Kongl. Maj:t i syfte att få bestämmelsen ändrad. Lagen har knappast börjat tillämpas, och redan vill man söka få den ändrad. Det är väl nästan tidigt. Jag tror, som sagdt, icke heller, att ändring är behöflig. I öfverensstämmelse med den mening, som gjort sig gällande inom utskottet, hemställer jag därför om bifall till utskottets förslag.

Herr Berlin: Jag är icke af samma åsigt som den föregående talaren beträffande risken af att ifrågavarande stadgande qvarstår. Jag anser nemligen, att de bofastes rättssäkerhet äfventyras genom paragrafen, sådan den nu lyder. Och då jag det gör och icke vill, att det skall öfverlätas åt lapparne att ensidigt afgöra, huruvida gränsen för den odling, som sedan urminnes tid under oerhörda mödor och försakelser af de bofaste spridts deruppe, nu skall tillbakaträngas, ber jag att få yrka afslag å utskottets hemställan samt bifall till motionen.

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lapp-
parnes rätt
till renbete i
Sverige.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
ändring i
lagen om de
svenska lap-
parnes rätt
till renbetes i
Sverige.
(Forts.)*

Herr von Stapelmohr: Den talare, som försvarade utskottets betänkande, nämnde, att han icke ansåg någon fara vara för handen, därför att Konungens befallningshafvande vid hemmanens inköpande tillförsäkrat deras förutvarande egare rätt att under sin lifstid behålla, nyttja och bruka fastigheterna. Jag vill erinra mig, att jag, då jag förra gången hade ordet, tydligt tillkännagaf, att dessa förbehåll i allmänhet voro endast muntliga — allenast i ett och annat köpekontrakt inflöto de —, hvadan förbehållen efter de särskilda arrendekontraktens utlöpande icke enligt lag kunna gälla för säljarne mot lapparne och den nya lag, som skyddar dessas rätt.

Vidare nämnde samme talare, att det för närvarande ju endast kunde *befaras*, att olägenheter skulle uppstå, och att någon förvirring ju icke inträffat. Ja, men *faran är öfverhängande*; och enligt min mening är det bättre att i tid söka undanrödja en fara, som man ser säkert hota, än vänta och mottaga slaget för att känna, huru det träffar.

Utskottet har i sin motivering framhållit, att, om denna angelägenhet vore af betydelse, det kunde förutsättas, att Konungens befallningshafvande i Jemtlands län och Kongl. Maj:t icke skulle underlåta att egna förevarande fråga sin uppmärksamhet. Jag vill med anledning deraf nämna, att motionen har stöd i en önskan hos Konungens befallningshafvande, och att Konungens befallningshafvande redan i början af detta år ingått med en lång och utredande promemoria till statsrådet och chefen för justitiedepartementet, uti hvilken promemoria Konungens befallningshafvande framhållit den förvirring och den fara, som af den nya lagens tillämpning förestå. Och jag har fått mig meddeladt, att Konungens befallningshafvandes framställning icke skulle föranleda till någon åtgärd i afvaktan på Riksdagens beslut i anledning af herr Kardells motion, enär, om den bifölles, någon vidare åtgärd icke skulle erfordras, utan saken derigenom vara reglerad.

Herr Hasselrot: Jag har icke deltagit i lagutskottets behandling af detta ärende i år. Men då jag inom utskottet deltog i dess behandling i fjor och dervid tillstyrkte det beslut, som sedan blef lag, känner jag mig manad att yttra några ord till försvar för den ståndpunkt lagutskottet intagit. Min uppfattning är nemligen den, att den bestämmelse härutinnan, som Riksdagen i fjor beslöt och Kongl. Maj:t sedermera fastställt, alls icke tillkommit genom misstag, som man nu vill göra gällande. Jo, möjligen genom misstag från motionärens sida, men alls icke genom misstag från utskottets sida eller från denna kammars sida.

Det var med fullt öppna ögon och fullt medvetande af hvad beslutet innebar, som detsamma fattades. Såvida jag förstår, är innebörden, att upplåtelser till bofaste af mark, som är upplåten till lapparne, eller af viss rätt till begagnande af sådan mark, ej får ega rum,

utan att lapparne dertill lemnat medgifvande. Mig förefaller detta vara en riktig grundsats, som bör bibehållas. Och motionären har icke ifrågasatt ändring deri vare sig för Norrbottens län eller för Vesterbottens län eller för de gamla skattefjellen i Jemtlands län, utan blott en modifikation för de till lapparne senare upplättna lägenheterna i Jemtlands län. Mig synes det egendomligt att hafva olika bestämmelser för olika trakter. Förhållandet är ju, att man på senare tiden genom inköp af marker velat befordra och möjliggöra lapparnes fortsatta vistelse på nu ifrågavarande trakter, och då får man väl också finna sig i, att den urgamla odlingen i någon mån kan få gifva med sig der. Denna bestämmelse gäller emellertid icke i afseende å upplåtelse, som skett före lagens trädande i kraft.

Jag håller sålunda för min del på den nu gällande bestämmelsen och yrkar bifall till lagutskottets hemställan.

Herr Sandqvist: Jag ber att få säga ännu några ord med anledning af hvad reservanten nyss nämnde.

Han uppgaf, att de *muntliga* medgifvandena skulle hafva öfvergått till aftal med tioårig giltighetstid. Det är ganska svårt att förstå, huru detta kan hafva egt rum. Om det är ett medgifvande, skall det väl stå fast, äfven om det är muntligt; och det skall väl stå så mycket säkrare, om det är gjordt af Konungens befallningshafvande. Den här saken är fortfarande något oklar.

Vidare har reservanten talat om, att det är under arbete en utredning från Konungens befallningshafvande, och då synes det väl vara ganska klokt att först afvakta denna utredning, innan man åtgör någonting uti ifrågavarande afseende, så att man icke i en hastig vändning åter företager något, som ytterligare behöfver ändras. För öfrigt är det, att döma efter motionärens egna ord, nog icke lagen som behöfver ändras, utan förhållandet mellan de bofaste och lapparne på grund af aftal vid markinköpen, som skall regleras. —

Jag vidhåller, hvad jag nyss förut anfört, och yrkar fortfarande bifall till lagutskottets förslag.

Herr von Stapelmohr: Endast ett par ord. Jag sade icke nyss, att utredning pågår hos Konungens befallningshafvande om huru de ifrågavarande förhållandena skola kunna bättras, utan jag nämnde, att Konungens befallningshafvande redan i början af detta år till statsrådet och chefen för justitiedepartementet insänt en ingående utredning, hvori framhållits de svårigheter och den förvirring, som uppenbarligen skola blifva en följd af den nya lagen.

Efter härmed slutad öfverläggning gjorde herr vice talmannen, som för en stund öfvertagit ledningen af kammarens förhandlingar, jemlikt under öfverläggningen förekomna yrkanden propositioner, först på bifall till hvad utskottet i förevarande punkt hemställt samt vidare

Ifrågasatt ändring i lagen om de svenska lapparnes rätt till renbetes i Sverige.
(Forts.)

derpå att kammaren skulle afslå utskottets hemställan och bifalla den i ämnet väckta motionen; och förklarade herr vice talmannen, efter att hafva upprepat propositionen på bifall till utskottets hemställan, sig finna densamma vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf uppsattes, justerades och anslogs en omröstningsproposition af följande lydelse:

Den, som bifaller hvad lagutskottet hemställt i punkten 1 af sitt utlåtande n:o 33, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej.

Vinner Nej, afslås utskottets hemställan och bifalles den i ämnet väckta motionen.

Vid slutet af den häröfver anställda omröstning befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 63;

Nej — 13.

Punkten 2.

Utskottets hemställan bifölls.

Vid förnyad föredragning af lagutskottets den 8 och 10 i denna månad bordlagda utlåtanden:

n:o 34, i anledning af väckt motion om ändring af 3 § i förordningen om landsting den 21 mars 1862, och

n:o 35, i anledning af väckt motion om upphörande af den personliga folkskoleafgiften,

äfvensom af samma utskotts den 7 och 8 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 31, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående lagstiftning i fråga om sockenbibliotek, och

n:o 32, i anledning af väckt motion om ändring af 1 § i förord-

ningen angående åtgärder till förekommande af öfverdrifven afverkning af ungskog inom Vesterbottens och Norrbottens län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Vid förnyad föredragning af Första Kammarens tillfälliga utskotts den 7 och 8 innevarande mars bordlagda utlåtande n:o 1, i anledning af väckt fråga om åtgärder för den svenska borgerliga tidens bringande till öfverensstämmelse med den europeiska medeltiden, biföll kammaren hvad utskottet i detta utlåtande hemställt.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet den vid sammanträdet början aflemnade nådiga propositionen.

Uplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 15, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af lägenheter under förra jägmästarebostället $\frac{1}{2}$ mantal Råstorp n:o 2 Södergården i Östergötlands län.

Herr *Björklund* aflemnade en af honom m. fl. undertecknad motion, n:o 32, angående skrifvelse till Konungen i fråga om inrättande af förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgifvare.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Uplästes ett inkommet läkareintyg, så lydande:

Att kontraktsprosten och ledamoten af Riksdagens Första Kammarer m. m. herr teol. o. fil. doktor *Pehr Sörensson* lider af kronisk lungkatarr och att på grund häraf en längre tids ledighet från riksdagsgöromålen i och för helsans värdande i sydligare klimat för honom vore särdeles önskvärd, intygat på heder och samvete.

Helsingborg den 8 mars 1899.

Ernfrid Möller.
Bataljonsläkare.
(Sigill.)

Tisdagen den 14 Mars.

Ledighet från riksdagsgörömlen beviljades herr *Hansson* under fjorton dagar från den 13, herr *Stephens* under tolf dagar från och med samma dag, och herr *Bergman* under tio dagar från den 15, allt innevarande mars.

Justerades sju protokollsutdrag för detta sammanträde, hvarefter kammaren åtskildes kl. 2,09 e. m.

In fidem

A. v. *Krusenshjerna*.

Tisdagen den 14 mars.

Kammaren sammanträdde kl. 2,30 e. m.

Herr statsrådet grefve *Wachtmeister* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående godtgörelse till dem, som lidit förluster genom de af f. d. svenske och norske konsuln i New-York K. Woxen i svenska ärenden begångna förskingringar.

Justerades protokollet för den 7 i denna månad.

Upplästes och godkändes statsutskottets förslag till Riksdagens skrifvelse, n:o 16, till Konungen, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående anvisande af medel till utrotande af den s. k. trädgårdsnunnan inom Kalmar och Blekinge län.

Anmäldes och bordlades bankoutskottets memorial:

n:o 9, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens hufvudkontor, och

n:o 10, angående afskrifning af osäkra fordringar vid riksbankens kontor i Göteborg, Jönköping, Karlstad, Linköping och Luleå.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 141, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 7, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående meddelande af officielt intyg rörande svensk lag och rättspraxis, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Vid föredragning af ett från Andra Kammaren ankommet protokollsutdrag, n:o 142, med delgifning af nämnda kammares beslut öfver dess tillfälliga utskotts utlåtande n:o 8, med anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t angående bestämmelser i fråga om försäljning eller spridning af i lungsot affiden persons tillhörigheter, beslöt Första Kammaren hänvisa detta ärende till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Efter föredragning af den utaf herr *Björklund* m. fl. väckta, den 11 innevarande månad bordlagda motion, n:o 32, angående skrifvelse till Konungen i fråga om inrättande af förliknings- och skiljenämnder i tvister mellan arbetare och arbetsgivare, beslöt kammaren hänvisa denna motion till sitt tillfälliga utskott n:o 1.

Föredrogos, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 11 innevarande mars bordlagda utlåtanden n:is 5 och 30.

Föredrogos och hänvisades till statsutskottet den vid sammanträdet början aflemnade nådiga propositionen.

Herr *Cederberg* väckte en motion, n:o 33, angående pensions-
åldern för distriktschef i väg- och vattenbyggnadsdistrikt.

Denna motion blef på begäran bordlagd.

Herr talmannen yttrade: Då genom förre vice talmannen kap-
tenen *Casparssons* frånfälle blifvit ledig en plats bland de komiterade,
hvilka ega att jemte talmannen tillsätta kammarens kansli och vakt-
betjening, får jag hemställa, att kammaren behagade besluta att vid
det plenum, som inträffar nästkommande lördag, förrätta val af en
komiterad i den affidnes ställe.

Denna hemställan bifölls.

Justerades fem protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr talmannen beslöts, att de under dagen
andra gången bordlagda ärendena skulle uppföras sist på föredrag-
ningslistan till morgondagens sammanträde.

Kammaren åtogildes kl. 2,41 e. m.

In fidein

A. v. Krusens tjerna.
